

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum remota per intellectum relatione remaneat hypostasis in diuinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Vnde concedimus secundum & tertium.

AD QVARTVM dicendum, q̄ relatio & si de essentia diuina non dicatur per modum informationis, dicitur tamen per modum idētitatis. Si enim non dicamus q̄ essentia sit generans vel relata, dicimus tamen q̄ ipsa est generatio & relatio: sed tamen de nominibus essentialibus in concreto significatis relatiua dicitur etiam per modum informationis. Dicimus enim quod Deus generat Deum, & q̄ Deus refertur ad Deum, eo q̄ idem suppositum intelligitur & relationis & essentia, vt ostensum est: quāuis ipsa essentialia non distinguantur. Et ita remotis relatiuis intelliguntur nomina essentialia concreta, non distincta, quā per relationes relatiue dicuntur.

AD QVINTVM dicendum, quod in qualibet hypostasi diuina est id quod absolute dicitur, quod ad essentiam pertinet: & hoc secundum modum intelligendi prius est eo quod ad aliquid dicitur in diuinis. Id tamen quod absolute dicitur cum sit commune, ad hypostasim distinctionem non pertinet. Vnde non sequitur quod prius sit intelligere hypostasim distinctam quā relationem eius.

AD SEXTVM dicendum, quod in rebus inferioribus hypostases per essentiam distinguuntur. Et ideo proprietates quae essentiam consequuntur, non possunt esse distinctionis principium: sed magis distinctionis signum, hypostases autem diuinae nullo modo distinguuntur secundum essentiam: vnde oportet q̄ proprietates sint principium distinctionis in eis.

AD SEPTIMVM dicendum, q̄ de ratione hypostasis duo necesse est esse. Quorum primum est, q̄ sit per se subsistens & in se indiuisa: sicut est q̄ sit distincta ab alijs hypostasibus eiusdem naturae. Si tamen contingat in eadem natura alias hypostases non esse, nihilominus hypostasis erit: sicut Adam, quando non erant aliae hypostases in humana natura. Sēper ergo necessarium est intelligere hypostasim generantem ante generationē, quantum ad id quod hypostasis subsistit in se vna existens, non tamen in quantum est ab alijs hypostasibus eiusdem naturae distincta si per solā huiusmodi generationem aliae hypostases eiusdem naturae originentur: sicut Adā non fuit distinctus ab alijs hypostasibus eiusdem naturae priusquā mulier eius costa formaretur, & eius filij ab eo propagaretur. In diuinis autem non multiplicatur hypostases: nisi per processionem aliarum personarū ab vna. prius ergo est intelligere hypostasim patris, in quantum est subsistens, q̄ generationē: non tamen in quantum est distincta ab alijs hypostasibus eiusdem naturae, q̄ non procedunt nisi hac generatione supposita. Relationes autem in diuinis & si constituunt hypostases, & sic faciunt eas subsistentes, hoc tamen faciunt in quantum sunt essentia diuina. Relatio. n. in quantum est relatio, non habet quod subsistat vel subsistere faciat: hoc enim solius substantiae est. Distinguunt vero relationes in quantum relationes sunt, sic enim oppositionem habēt. Relinquitur ergo q̄ ipsa paternitatis relatio in quantum est constituens hypostasim patris, quod habet in quantum est idem substantiae diuinae, praetelligatur generationi: secundum vero quod distinguit, sic generatio paternitati praetelligitur. Ex parte vero filij, nulla remanet difficultas: nam natiuitas secundum intellectum praecedit hypostasim nati, cum intelligatur vt via ad ipsam: est enim generatio via in substantiam.

AD OCTAVVM dicendum, q̄ sicut iam dictū est, relatio in diuinis non solū est relatio: sed est sicut ipse fateret diuina substantia. Et ideo potest constituere aliquid subsistens, & non solum aliquid relationis.

AD NONVM dicendum q̄ relatio, vt dictū est, distinguit in quantum est relatio: constituit autem hypostasim in quantum est diuina essentia, & utrumque facit in quantum est diuina essentia & relatio.

AD X. dicendum, q̄ abstractum & concretum in diuinis non differunt sicut rem, cum in Deo non sit accidens neque materia: sed solum sicut modum significandi. Ex quo modo procedit q̄ intelligitur diuinitatem vt constituentem Deum, & Deum vt habentem deitatem: & similiter est de paternitate & patre. Nam licet sint idem secundum rem, differunt tamen secundum modum significandi.

AD XI. dicendum, q̄ licet in diuinis contentiua secundum rem sit in sola vnitatis essentia: tamen contentiua secundum rationem attenditur in diuinis personis in hoc ipso, qd est essentia supponi. Quae quidem communitas significatur in omnibus essentialibus concretis, quae important suppositum esse in communi: sicut Deus est habēs diuinitatem, haec ergo ipsum quod est esse suppositū diuinae naturae, commune est tribus personis communitate rationis, licet tres personae non sint vnum suppositum, sed tria: sicut Sortes & Plato sunt duo homines, licet esse hominem sit eis commune secundum rationem. Differentia autem quarritur non solum in illis, in quibus est aliquid commune secundum rem: sed in quibus est aliquid commune secundum rationem.

AD XII. dicendum, q̄ relatio praesupponit distinctionem aliorum generū, vt pote substantiae & qualitatis, quandoq; etiam actionis & passionis: sed distinctionem quae est sicut ad aliquid, relatio non supponit: sed facit. Sicut relatio dupli, praesupponit diuersitatem magni & parui: hanc autem differētiam quae est secundum duplum & dimidium, non praesupponit: sed facit. In diuinis autem non est alia distinctio, nisi secundum relationem.

AD XIII. dicendum, quod origine dicitur Ricardus distinguere personas, in quantum distinguuntur per relationes originis.

AD XIV. dicendum, quod Aug. pro eodem accipit genuisse filium, & esse patrem. Et ideo vtrum quandoque origine pro relatione.

AD XV. dicendum, q̄ relatio similitudinis & equalitatis non possunt distinctionem personarum causare: sed magis ipsam praesupponūt. Est autem similitudo rerum differentialium eadem qualitas, & similiter aequalitas est rerum distinctarum eadem qualitas. Et sic patet, quod distinctio suppositorum praesupponitur: & similitudini, & aequalitati.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum remota relatione secundum intellectum remaneat hypostasis in diuinis.

QVARTO quarritur vtrum remota relatione secundum intellectum, remaneat hypostasis in diuinis. Et videtur quod sic. Ea enim quae sunt creaturis, sunt exempla ab his quae sunt in Deo: sed in humanis remotis relationibus & proprietatibus hypostasis, adhuc remanent hypostases. ergo & similiter in diuinis.

¶ 2. Præter. Pater non habet ab eodem quod sit quis, & quod sit pater: cum et filius sit quis, & non sit pater. Remoto ergo a patre q̄ sit pater, remanet q̄ sit quis.

Ar. preced.

intelligit essentiam distinctam, nisi ab his quae sunt alterius naturae. Quae quidem distinctio fit per ipsam divinam essentiam. Sed apud nos hypostasis intelligitur, ut distincta ab eo quod est eiusdem naturae, a quo non potest distingui, nisi per relationem tantum. & ideo ratio non procedit.

AD QUINTVM dicendum, quod alius est modus quo definiuntur accidentia, & quo definiuntur substantiae: substantiae enim non definiuntur per aliquid, quod sit extra essentiam eorum. Unde id quod primo ponitur in definitione substantiae, est genus quod praedicatur in eo quod quid de definito. Accidens vero definitur per aliquid quod est extra essentiam eius scilicet, per subiectum, a quo secundum suum esse dependet. Unde id quod ponitur in definitione eius, loco generis est subiectum: sicut cum dicitur, simum est nasus curuus. Sicut ergo in definitionibus substantiarum, remotis differentiis remanet genus: ita in definitione accidentium remoto accidente, quod ponitur loco differentiae, remanet subiectum: aliter tamen & aliter. Remota enim differentia remanet genus, sed non idem numero: remoto enim rationali, non remanet idem numero animal, quod est animal rationale: sed remoto eo quod ponitur loco differentiae in definitionibus accidentium, remanet idem subiectum numero: remoto, n. curuus vel concauo, remanet idem nasus numero. Et hoc est, quia accidens non complet essentiam subiecti: sicut differentia complet essentiam generis. Cum ergo dicitur, persona est hypostasis proprietate distincta ad dignitatem pertinente, non ponitur hypostasis in definitione personae ut subiectum, sed ut genus. Unde remota proprietate ad dignitatem pertinente, non remanet hypostasis eadem, si numero vel specie: sed solum secundum genus prout saluatur in substantiis non rationalibus.

AD SEXTVM dicendum, quod cum dicitur, verbum est sapientia genita, hy sapientia supponit pro hypostasi: non tamen significat hypostasim. Et ideo in significatione eius, non clauditur proprietate: sed oportet quod addatur: sicut si dicamus, quod Deus est filius generis.

AD SEPTIMVM dicendum, quod qui ab alio & a quo alius, non differunt a paternitate & a filiatione, nisi sicut commune a proprio: quia filius significat eum qui est ab alio per generationem, & pater significat eum a quo alius per generationem: nisi forte dicamus quod a quo alius, & qui ab alio, importent originem & pater & filius relationes originis consequentes. Sed ex supradictis iam patet, quod per origines non constituntur hypostases: sed per relationes.

AD OCTAVVM dicendum, quod remota differentia constitutiva, remanet genus in communi, non in eodem secundum speciem vel numerum.

AD NONVM dicendum, quod intentio Augustini non fuit dicere, quod Deus pater remaneat ingenuus, remota paternitate: nisi forte, put ingenuus tunc importaret conditionem naturae, & non proprietatem personae. Fuit autem eius intentio ostendere, quod remota paternitate, potest remanere ingenuus in communi. Non enim oportet, quod quicquid est ingenuus, sit pater.

AD X. dicendum, quod ratio bonitatis non constituit rationem essentiae, immo intelligitur bonum ut informativum entis: sed proprietate constituit hypostasim. & ideo non est simile.

AD XI. dicendum, quod licet intellectus possit aliqua coniuncta dividere: non tamen omnia. Non enim potest dividere illa quorum unum est de ratione alterius:

non. n. potest dividere animal ab homine: proprietate autem est de ratione hypostasis. & ideo ratio non procedit.

AD VLTIMUM dicendum, quod remoto eo quod est in aliquo sicut in subiecto, vel sicut in loco, remanet id in quo est: non autem remoto eo quod est in aliquo, sicut pars essentiae eius. Non enim remoto rationali, remanet homo: & similiter nec remota proprietate, remanet hypostasis.

QVAESTIO IX. De personis divinis.

Et habet articulos novem.

- ¶ Primo enim quaeritur quomodo se habeat persona ad essentiam, substantiam, & hypostasim.
- ¶ Secundum, Quid est persona.
- ¶ Tertium, Vtrum in Deo possit esse persona.
- ¶ Quartum, Vtrum hoc nomen persona, in divinis significet aliquid relativum, vel absolutum.
- ¶ Quintum, Vtrum numerus personarum sit in divinis.
- ¶ Sextum, Vtrum nomen persona convenienter possit pluraliter praedicari in divinis.
- ¶ Septimum, Quomodo termini numerales praedicentur in divinis, vtrum, scilicet, positive vel remote in ratione.
- ¶ Octavum, Vtrum in Deo sit aliqua divinitas.
- ¶ Nonum, Vtrum in divinis sint tres personae tantum an plures, vel pauciores.

ARTICVLVS PRIMVS.

QVAESTIO est de personis divinis. Et primo quaeritur, quomodo se habeat persona ad essentiam, substantiam, & hypostasim. Et videtur omnino sint idem. Dicit enim Augustinus in 7. de Trinitate idem intelligunt Graeci cum consentunt in Deo non hypostases; & Latini eum consentunt tres personae. ergo hypostasis & persona significat idem. Sed dicendum quod persona differt ab hypostasi in hoc, quod hypostasis significat individuum cuiuscumque naturae in genere substantiae, persona vero solum individuum rationalis naturae.

¶ 2 Sed contra est, quod Boetius dicit in lib. de duabus naturis, quod Graeci videntur hoc nomine hypostasis solum pro individuo rationalis naturae. Si ergo persona significat individuum rationalis naturae, omnino sunt idem hypostasis & persona.

¶ 3 Praeterea. Nomina imponuntur a rationibus rerum, quas significat: sed eadem ratio individuationis est in his quae sunt rationalis naturae; & in aliis substantiis, ergo individuum rationalis naturae non debet habere speciale nomen praeter aliis individuis in genere substantiae, ut per hoc sit differentia inter hypostasim & personam.

¶ 4 Praeterea. Nomen subsistentiae subsistendo sumitur nihil autem subsistit nisi individua in genere substantiae in quibus sunt & accidentia, & secunda substantiae sunt genera & species, ut dicitur in praedicamentis. Sed ergo individua in genere substantiae sunt subsistentia: ergo individuum autem in genere substantiae est hypostasis vel persona. ergo idem est subsistentia quod hypostasis & persona. Sed dicendum, quod genera & species in genere substantiae subsistunt, eo quod eorum est subsistere, ut Boetius dicit in lib. de duabus naturis.

¶ 5 Sed contra. Subsistere nihil aliud est quam se continere. Quod ergo existit solum in alio, sunt non solum primis substantiis, quibus inter se impossibile est subsistere, ut dicitur in praedicamentis, sed etiam in quibusdam aliis, quibus inter se possibile est subsistere. Non est ergo subsistere generum & specierum, sed solum individuum in genere substantiae, & nec remanet, quod subsistentia sit idem quod hypostasis.

¶ 6 Praeterea. Boetius dicit in commento praedicamentorum, quod

D. 507.

Ar. praeced.